

รายงานการประชุมทางวิชาการ
การศึกษาเชิงสร้างสรรค์
วันพุธที่ 16 มกราคม 2545 เวลา 09.00 - 12.00 น.
ณ ห้องประชุมคอนคอร์ด โรงแรม เลอ รอยัล เมอริเดียน กรุงเทพฯ

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ร่วมกับ British Council ได้จัดประชุมร่วมกันในหัวข้อเรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์” (Creative Education) ขึ้น ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของสหราชอาณาจักรจากผู้ที่เป็นประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติด้านการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม และเป็นผู้จัดทำรายงานเรื่อง “All Our Futures : Creativity, Culture and Education” ซึ่งรัฐบาลของสหราชอาณาจักรใช้เป็นยุทธศาสตร์แห่งชาติในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ รวมทั้งฟังการบรรยายจากผู้มีประสบการณ์ที่ได้นำรูปแบบ/แนวคิด เรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์” ไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างได้ผล เอกสารฉบับนี้ได้แปลเป็นภาษาไทยภายใต้หัวข้อ “นโยบายด้านการศึกษา ศิลปะ และวัฒนธรรม” เพื่อเป็นการจุดประกายการคิดในมุมมองใหม่ และเพื่อเปิดโลกทัศน์ทางปัญญาสู่การสร้างสรรค์ใหม่ในการดำเนินงานด้านการศึกษาต่อไป

กล่าวต้อนรับและเปิดการประชุม

นาย Bhaskar Chakravati ผู้อำนวยการบริติช เคานซิล ได้กล่าวขอบคุณ ดร.รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และนักการศึกษาที่สำคัญของประเทศไทยที่ได้ให้เกียรติเป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุมในหัวข้อเรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์” (Creative Education) นาย Chakravati ได้กล่าวต้อนรับนักวิชาการจากสหราชอาณาจักร นักวิชาการและผู้บริหารจากประเทศไทย ที่ได้ให้เกียรติมาร่วมงานและอภิปรายในหัวข้อดังกล่าวข้างต้นซึ่งเป็นหัวข้อสำคัญที่ผู้สอนและนักการศึกษาจะต้องเรียนรู้วิธีการที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพการสร้างสรรค์ของตนเองออกมาอย่างเต็มที่ ในการดำเนินงานเรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์” นั้น มีผู้ศึกษาค้นคว้าและนำไปปฏิบัติจนประสบผลสำเร็จแล้วหลายแห่งด้วยกัน ดังนั้นจึงได้เชิญผู้มีประสบการณ์จากสหราชอาณาจักรมาบรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับวิทยากรจากประเทศไทยและผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งมาจากหลายสาขาวิชา ทั้งทางด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม และพลศึกษา เพื่อให้ได้แนวคิดและข้อเสนอแนะในอันที่จะทำให้การสอนเชิงสร้างสรรค์/การศึกษาเชิงสร้างสรรค์บรรลุผลตามเป้าหมายสำหรับการบรรยายพิเศษได้เชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียง 2 ท่าน คือ ดร.รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จากประเทศไทย และศาสตราจารย์ เคน โรบินสัน ประธานคณะ

กรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติด้านการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม ซึ่งขณะนี้ติดภาระกิจอยู่ที่สถาบัน Paul Getty สหรัฐอเมริกา เดินทางมาด้วยตนเองไม่ได้หากแต่ British Council ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดให้มีการบรรยายทางไกลผ่านระบบวิดีโอ ซึ่งท่านจะได้รับฟังและซักถามได้ในโอกาสต่อไป

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านอีกครั้งหนึ่งและเพื่อให้ผู้จัดสามารถดำเนินการในเรื่องนี้ได้อย่างต่อเนื่อง ขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ส่งแบบประเมินคืนให้แก่ผู้จัดด้วยเพื่อจักได้รวบรวมและวิเคราะห์สำหรับดำเนินการในโอกาสต่อไป ขอขอบคุณ

การบรรยายพิเศษ

ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ ประธานการประชุมได้กล่าวเชิญ ดร.รุ่ง แก้วแดง บรรยายในหัวข้อ เรื่อง “การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการสร้างสรรค์ศึกษา : กรณีของประเทศไทย”

ดร. รุ่ง แก้วแดง

ในนามของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสร่วมงานอย่างใกล้ชิด กับบริติชเคาซิล อีกครั้งหนึ่ง สำหรับการประชุมในวันนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในเรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์” ขอต้อนรับนักวิชาการจากสหราชอาณาจักรและขอต้อนรับศาสตราจารย์เคน โรบินสัน ซึ่งขณะนี้อยู่ในสหรัฐอเมริกาและจะบรรยายพิเศษทางไกลผ่านวิดีโอทัศน์ต่อไป

การประชุมในครั้งนี้จะทำให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในเรื่องของ “การสร้างสรรค์” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดแปลเอกสารเรื่อง “All Our Futures : Creativity, Culture and Education” ในชื่อภาษาไทยว่า “นโยบายด้านการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรมของอังกฤษ” รายงานฉบับนี้เป็นรายงานของคณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติด้านการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรมที่มีศาสตราจารย์เคน โรบินสัน เป็นประธาน นำเสนอรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาและการจ้างงาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม สื่อ และการกีฬาเพื่อเป็นแนวทางและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของสหราชอาณาจักร สำนักงาน ฯ เห็นว่าเอกสารชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนานโยบายต่อไป จึงได้จัดแปลเป็นภาษาไทย และดังที่ได้เห็นอยู่แล้วว่าสหราชอาณาจักรและประเทศไทยนั้นมีวัฒนธรรมและบริบททาง

สังคมต่างกัน ดังนั้นการทำงานในเรื่องการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ของไทยจึงเป็นสิ่งที่พวกเราจะต้องมาช่วยกันคิดและดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบทของไทยเราต่อไป

สาระที่นำเสนอในวันนี้จะเกี่ยวเนื่องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันถือเป็นแผนแม่บทของการปฏิรูปการศึกษาของชาติ โดยจะขอเริ่มจาก มาตรา 4 ซึ่งได้พูดถึงความหมายของการศึกษา ไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลได้เรียนรู้ตลอดชีวิต

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้ และการเรียนรู้นี้มีอยู่ 2 ส่วน คือการเรียนรู้ของบุคคล และการเรียนรู้ของสังคม ดังนั้นหากเราถือว่า “คน” เป็นส่วนหนึ่งของสังคม การศึกษาก็คือการเรียนรู้ของทุกคนในสังคมนั่นเอง การเรียนรู้นั้นมีหลายวิธีหลายรูปแบบ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์มากโดยพูดถึงการเรียนรู้ที่หมายถึงการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้า (Creative) และการเรียนรู้ที่หมายถึง การสร้างสรรค์องค์ความรู้ (Creativity) ซึ่งการเรียนรู้นี้สอดคล้องกับรายงานของศาสตราจารย์โรบินสัน โลกปัจจุบันเป็นโลกของการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ ในมาตรา 7 จึงได้กล่าวไว้ชัดเจนในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการบูรณาการระหว่างศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา ภูมิปัญญาและวิทยาศาสตร์ ให้

เป็นการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้ทุกส่วนของสังคมทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน (มาตรา 12) โดยสามารถจัดการศึกษาได้ใน 3 รูปแบบ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย (มาตรา 15) การจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบนี้เชื่อว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามความสามารถและพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) โดยมีครูเป็นผู้ช่วยเป็นผู้อำนวยการให้เกิดการเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดกระบวนการสร้างสรรค์ขึ้นในเนื้อหาวิชาต่างๆ ทั้งในเรื่องของวิทยาศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา และภูมิปัญญา ให้สอดคล้องกัน รวมทั้งการสร้างกระบวนการวิจัยเพื่อช่วยให้พลังของการสร้างสรรค์ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ การเรียนการสอนไม่ได้อยู่ในห้องเรียนเพียงประการเดียว หากแต่ยังมีหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้ผู้เรียนได้มาศึกษาหาความรู้ได้ตามความต้องการอีกด้วย (มาตรา 25) การปฏิรูปการศึกษาเน้นความมีคุณภาพระหว่างหลักสูตรทั้งที่เป็นหลักสูตรกลางหรือหลักสูตรชาติ ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นที่ทุกคนต้องเรียน และหลักสูตรที่โรงเรียนสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น ได้มีการกำหนดสิ่งต่างๆ ไว้อย่างชัดเจนที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการ “ปฏิรูปการเรียนรู้” อันเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา จึงจำเป็นที่เราจะต้องช่วยกันดำเนินการให้เกิดการ

เรียนรู้ที่สร้างสรรค์ ที่สร้างพลังและเพิ่มพูนศักยภาพสมองของคนไทยให้เกิดขึ้นในห้องเรียนได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

ศาสตราจารย์เคน โรบินสัน

ขอขอบคุณผู้จัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และ บริติช เคานซิล ที่ได้ให้เกียรติบรรยายทางไกลโดยผ่านวิดีโอทัศน์ในวันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบคุณ ดร.รุ่ง แก้วแดง ที่ได้จัดให้มีการแปลเอกสารเรื่อง “All Our Futures : Creativity, Culture and Education” เป็นภาษาไทย การบรรยายในวันนี้จะหยิบยกเฉพาะประเด็นที่สำคัญเท่านั้นมาแลกเปลี่ยนกัน

จากการได้ฟัง ดร.รุ่ง แก้วแดง บรรยายเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนา “การสร้างสรรค์ศึกษา : กรณีประเทศไทยแล้ว” รู้สึกประทับใจในความมุ่งมั่นที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งในเรื่องของการเรียนรู้ของบุคคลและการเรียนรู้ของสังคมให้บรรลุเป้าหมาย สำหรับการศึกษาศงสร้างสรรค์นั้นเป็นหัวใจสำคัญที่สามารถทำให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จได้ ที่กล่าวดังนี้เนื่องจากมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องอยู่หลายประการด้วยกัน ใน 4 ปี ที่ผ่านมาได้เข้าไปทำงานเรื่องการปฏิรูปการศึกษาของยุโรปกับสภาการศึกษายุโรป โดยการปฏิรูปในครั้งนั้นได้เน้นเรื่อง “การนำความคิดสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเข้าสู่การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ” เป็นสำคัญ

เมื่อพูดถึงการปฏิรูปการศึกษาได้เริ่มมีขึ้นอย่างจริงจังเมื่อปี ค.ศ. 1950 แนวคิดเดิมของการให้การศึกษาก็คือ ทำให้ประชาชนได้รับการศึกษาที่ดี มีงานทำ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้เรียนจะเลือกศึกษาในวิชาที่ถูกจัดอันดับไว้แรกๆ เพื่อการงานอาชีพที่ดีที่สุดในที่สุดจากการสำรวจหลักสูตรของ 22 ประเทศ ในยุโรปและอเมริกาพบว่า การจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มวิชานั้น วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษา มาเป็นอันดับแรก วิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ นั้นหนากการมาเป็นอันดับรอง สำหรับวิชาศิลปกรรม ดนตรี การละคร และจิตรกรรมนั้นมาเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งในอันดับสุดท้ายนี้เป็นเรื่องของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิต เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชาติ ความมีเอกลักษณ์และการเกิดสุนทรีย์โดยแท้ โรงเรียนในประเทศอังกฤษขณะนั้นมีน้อยแห่งที่บรรจุวิชาการละคร และนาฏกรรมไว้ในหลักสูตร จากการสำรวจนี้สะท้อนให้เห็นว่า การศึกษาในขณะนั้นมุ่งเน้นเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เตรียมบุคคลเข้าสู่ระบบการทำงานเพื่อเอื้อระบบเศรษฐกิจ พูดให้ชัดก็คือ การศึกษาทำให้ชีวิตผู้เรียนห่างไกลจากวัฒนธรรม ห่างไกลจากสุนทรียศาสตร์ ห่างไกลจากชีวิตจริง ขาดมุมมองที่ถูกต้องที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา

การเน้นเรื่องเศรษฐกิจนี้เองทำให้เกิดสมมุติฐานว่าหลักสูตรการศึกษาต้องเป็นหลักสูตรที่มีคุณค่าเชิงการตลาด เพื่อให้เด็กที่จบการศึกษาเข้าสู่การจ้างงานได้ในที่สุด ต่อมาแนวคิดนี้เปลี่ยนไปหลังจากที่องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้ทำการศึกษาจำนวนประชากรในอีก

30 ปีข้างหน้า และพบว่าจำนวนประชากรโลกจะมีมากเป็นสองเท่าของประชากรโดยรวม นั่นก็คือจะมีจำนวน 6,000 ล้านคนในปี ค.ศ. 2000 จากสถิตินี้ทำให้แนวคิดเรื่องการศึกษาเพื่อคนหนุ่มมากเปลี่ยนไป คำถามก็คือทำอย่างไรจึงจะสร้างทักษะเชิงวิชาการ ความสามารถทางสติปัญญาให้เกิดแก่ผู้เรียนไปพร้อมกับความสามารถที่จะประกอบอาชีพได้โดยไม่ต้องจำกัดอยู่กับปรัชญาเดิมของการศึกษาที่ว่า ผู้ที่เรียนสูง เรียนดี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โท หรือเอกเท่านั้น จึงมีโอกาสได้งานดี ดังนั้นเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาจึงได้ค้นพบว่า การศึกษาเชิงสร้างสรรค์นี้เองที่เป็นคำตอบสำคัญสามารถทำให้การปฏิรูปการศึกษาลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“การสร้างสรรค์” (Creativity) เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการคิดและจินตนาการเป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นโดยมีจุดหมายไปสู่ความสำเร็จก่อให้เกิดสิ่งที่ดีมีคุณค่า การสร้างสรรค์มิได้จำเพาะเจาะจงว่าต้องเกี่ยวข้องกับศิลปะเพียงด้านเดียว หากแต่เป็นพื้นฐานสำหรับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี การเมือง ธุรกิจ และในทุกๆ สาขาของการดำรงชีวิตประจำวัน

ในเรื่องการศึกษาเชิงสร้างสรรค์นั้นต้องดำเนินการให้เกิดคุณค่าที่แท้จริง ต้องศึกษาประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และศิลปกรรม อันเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เราได้เข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม เข้าใจวัฒนธรรมของชาติ เข้าใจความเป็นจริงว่าวัฒนธรรมไม่อยู่นิ่ง หากแต่เคลื่อนไหวตลอดเวลา และเราสามารถกำหนดค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของความรู้ การรับรู้ การเข้าใจความหลากหลาย

ทางวัฒนธรรม การเข้าใจธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต ดังนั้นการจัดการศึกษาหากสามารถทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เตรียมตัวสำหรับอนาคตและคิดได้อย่างหลากหลายแล้ว ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว สามารถคิดจินตนาการและวิเคราะห์สถานการณ์ สภาพปัญหาตนเองพร้อมหาทางแก้ไขได้อย่างถูกต้อง การศึกษาเชิงสร้างสรรค์จะดำเนินการให้ลุล่วงตามเป้าหมายต้องดำเนินการแบบองค์รวม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ :

- ครู
- หลักสูตร
- การประเมินผล

● **ครู** : เป็นผู้ที่ต้องจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น สามารถสอนให้ผู้เรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างสาขาและขอบเขตวิชาต่างๆ ระบบการสร้างสรรค์ต้องอยู่ในทุกส่วนของการศึกษา ครูต้องเข้าใจกระบวนการไปสู่การปฏิบัติ ต้องสนับสนุนแนะแนวทางปฏิบัติที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์ เน้นการใช้จินตนาการ ความคิดริเริ่ม การอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น การตั้งคำถามและการเสนอทางเลือก รวมทั้งการกระตุ้นคุณลักษณะส่วนตัวที่ช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ เมื่อครูมีความชัดเจนแล้ว ก็จะสามารถสรรหาคำรา หรือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

● **หลักสูตร** : ต้องจัดทำหลักสูตรให้มีความสมดุลระหว่างสาขาวิชาต่างๆ ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรม การจัดการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาเพื่อการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรมมีผลต่อการพัฒนาสมองของผู้เรียน การกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในช่วงแรกของชีวิตจะสร้างการเรียนรู้ให้เกิดแต่วัยเด็ก ช่วยให้เด็กมีจินตนาการ นำไปสู่การสร้างสติปัญญา การเข้าสังคม และการพัฒนาทางอารมณ์ กระบวนการสร้างสรรค์นี้มาจากนัยทางวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงการให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถที่จะมีชีวิตอยู่ในโลก ความเข้าใจวัฒนธรรมนี้หมายรวมถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมสมัยใหม่ อันเป็นผลผลิตจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ หลักสูตรสาขาต่างๆ นี้จะนำไปสู่การสอนหลากหลายรูปแบบที่สามารถสืบค้นหาความรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาและมีความเข้าใจในความรู้ที่ได้รับอย่างลึกซึ้ง

● **การวัดผล / การประเมินผล** : การประเมินผลในที่นี้มิใช่เป็นการประเมินผลดังที่ปฏิบัติกันอยู่ แต่เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นให้เกิดการสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งทำได้หลายรูปแบบทั้งที่เป็นแบบไม่เป็นทางการในห้องเรียน จนถึงการมอบหมายงานเขียนหรืองานปฏิบัติ ซึ่งจากการประเมินจะทำให้วิเคราะห์ความสามารถของเด็กเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผน ปรับปรุงการเรียนการสอน และสามารถจัดลำดับความสำคัญของการสอนได้ การประเมินผลนั้นสำคัญยิ่ง หากดำเนินการไม่ดีแล้วอาจเป็นการทำลายการสร้างสรรค์ของเด็กๆ ได้โดยง่าย

โรงเรียนมิได้เป็นสถาบันทางการศึกษาเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ยังมีทรัพยากรที่สำคัญที่ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ทั่วไปทั้งที่เป็นโรงละคร พิพิธภัณฑ์สถาน และหอศิลป์ ผู้เกี่ยวข้องควรกำหนดยุทธศาสตร์การใช้ทรัพยากรเหล่านี้ อย่างคุ้มค่า ซึ่งในที่นี้ก็ตรงกับที่ ดร.รุ่ง แก้วแดง ได้พูดไว้ในเรื่องของการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนได้เรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งทรัพยากรประเภทต่างๆ รวมทั้งรัฐให้การส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ขึ้น

ประเด็นสุดท้าย ขอกล่าวว่าการเติมเต็มความรู้ให้แก่ผู้เรียนต้องยึดหลักของความพอดี ความผสมกลมกลืน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และตอบสนองได้ ซึ่งข้อนี้เป็นเจตนารมณ์ของการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และเป็นเรื่องที่ทำทนายให้ไปถึงจุดหมายอย่างแท้จริง

การอภิปรายซักถาม

- คำถามที่ 1 การพัฒนาเรื่องการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ในอนาคตนั้นควรคำนึงถึงปัญหาในด้านใดบ้าง
- คำตอบ ประการแรก : ควรกำหนดเรื่องการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ไว้ในพันธกิจของนโยบายของชาติเพื่อทุกฝ่ายเห็นความสำคัญเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการสามารถดำเนินไปได้อย่างแท้จริง

ประการที่สอง : ครูเป็นตัวจักรสำคัญในการนำไปสู่การปฏิบัติ แต่ในความเป็นจริงมีครูอยู่เป็นจำนวนมากที่สอนอยู่ในโรงเรียนชนบทห่างไกลตัวเมือง ขาดประสบการณ์ และขาดแรงจูงใจที่จะดำเนินการให้การศึกษาเชิงสร้างสรรค์เป็นไปอย่างถูกต้อง ดังนั้นจึงควรมีการฝึกอบรมครูเหล่านี้ให้เข้าใจถึงหลักการ สาระ และวิธีการ รวมทั้งทักษะต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างจริง

● **คำถามที่ 2** ในการบรรยายมิได้กล่าวถึงการศึกษาด้านศาสนาเลยทั้งนี้เป็นเพราะได้มีการรวมเรื่องศาสนาไว้ในเรื่องวัฒนธรรมแล้วใช่หรือไม่ ท่านมีแนวคิดในเรื่องนี้อย่างไร

● **คำตอบ** เรื่องนี้เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญ ในประเทศไทยมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาโดยเคร่งครัด แนวคิดเรื่องการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และการปฏิรูปการศึกษาต้องพิจารณาจากระดับท้องถิ่นหรือระดับรากหญ้าก่อนเป็นอันดับแรก ครูต้องสอนเพื่อการสร้างสรรค์(Teaching for Creativity) นั่นคือต้องมีความมั่นใจในเรื่องหรือแขนงวิชาของตนและสามารถจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดเจตคติที่เหมาะสมกับกิจกรรมทางจิตนาการ สามารถให้แนวคิดของการให้ความเคารพซึ่งกันและกัน การยอมรับความหลากหลายทั้งในเรื่องของวัฒนธรรมและศาสนา

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องสามารถคิด
จินตนาการ และสร้างสรรค์ได้ในหลายมุมมอง

- คำถามที่ 3 จากประสบการณ์ที่ทำเรื่องนโยบายด้านการ
ศึกษาและวัฒนธรรมในหลายประเทศนั้น มี
แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น
ในประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเล็กประเทศหนึ่ง
ได้อย่างไร

- คำตอบ ประเทศไทยเป็นประเทศใหญ่ประเทศหนึ่งที่มี
วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่แสดงถึง
เอกลักษณ์ศักดิ์ศรีของประเทศ ในเรื่องการศึกษา
เชิงสร้างสรรค์วัฒนธรรมนั้น ต้องพิจารณา
จากหลักสูตรโดยรวมว่าบรรจุเนื้อหาสาระเรื่อง
วัฒนธรรมไว้มากน้อยเพียงใด สำหรับการอนุรักษ์
นั้นดำเนินการได้หลายประการ คือ

ประการแรก : ต้องให้ผู้เรียนตระหนักถึงความ
สำคัญของวัฒนธรรม การประพฤติปฏิบัติตาม
แนวประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต การแสดงออก
ทางด้านศิลปะ ดนตรี ค่านิยม ความเชื่อ ซึ่งเป็น
สิ่งเสริมสร้างและกำหนดรูปแบบของสถาบันต่างๆ
ทางสังคม ในการศึกษาสาขาวิชาต่างๆ ทั้งในเรื่อง
ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา และมนุษยวิทยานั้นก็
ล้วนเป็นเรื่องของการศึกษาวัฒนธรรมทั้งสิ้น

ประการที่สอง : ต้องตระหนักว่าวัฒนธรรมไม่ได้อยู่นิ่ง หากแต่เคลื่อนไหว มีความหลากหลาย และมีวิวัฒนาการ ดังนั้นการศึกษาวัฒนธรรมต้องศึกษาถึงความเชื่อมโยงกันระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ด้วย

● **คำถามที่ 4** นักการศึกษาด้วยกันไม่ให้ศิลปินหรือผู้มีความรู้ด้านศิลปะเข้ามาให้ความรู้ในสถานศึกษา ในประเด็นนี้จะมีทางแก้ไขอย่างไร

● **คำตอบ** ในอดีตนักการศึกษาและศิลปินไม่ได้ร่วมงานกันมากนัก ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ปัญหาและปรัชญาการทำงานของกันและกัน ศิลปินไม่มีส่วนร่วมในการคิดแก้ไขปัญหาทางการศึกษา ซึ่งทั้งนี้อาจอยู่บนฐานความจริงที่ว่านักการศึกษาไม่เข้าใจการทำงานของศิลปิน และศิลปินเองก็ขาดมิติความรู้ด้านการศึกษา ดังนั้นหากให้การฝึกอบรมแก่ศิลปินให้มีความรู้ด้านการจัดการศึกษามากขึ้นแล้ว เขาเหล่านั้นก็สามารถเข้ามาเป็นแรงสำคัญช่วยงานด้านการศึกษาได้เป็นอย่างดี และประการสำคัญ ศิลปินเหล่านี้ยังได้รู้ถึงแนวคิดและแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สามารถช่วยในการปฏิรูปการศึกษาล่วงไปด้วยดีอีกด้วย

4 การเสวนาเรื่อง

“การศึกษาเชิงสร้างสรรค์”

ด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ และพลศึกษา

ดร.เลขา ปิยะอัจริยะ ประธานการประชุมกล่าวขอบคุณ ดร.รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และ ศาสตราจารย์เคน โรบินสัน สำหรับการบรรยายที่เป็นประโยชน์ให้แนวคิดแก่ผู้เข้าสัมมนาได้เป็นอย่างดี จากนั้น ดร.เลขา ปิยะอัจริยะ นำเข้าสู่การเสวนาเรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์” ซึ่งมีผู้เข้าร่วมเสวนาประกอบด้วย

1. ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ รองอธิบดีกรมพลศึกษา
2. นางสาวปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. Mr. Mark Windale จาก Sheffield Hallam University
4. Ms. Maria Stukoff จาก Salford University
5. Mr. Simon Hunt จาก British Council (ประเทศไทย)

หลังจากประธานกล่าวเปิดประชุมและแนะนำผู้ร่วมอภิปรายแล้ว ผู้ร่วมอภิปรายได้เสนอประเด็นและสาระตามลำดับดังนี้

Ms. Maria Stukoff**ประเด็นการนำเสนอ**

การสอนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร นักวิชาการ และศิลปินต่างๆ ทำอย่างไรทั้ง 3 ส่วนจึงจะใช้ความสามารถของตนทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

สาระของการนำเสนอ

จากประเด็นการนำเสนอข้างต้น Ms. Maria Stukoff ได้เสนอ สาระที่สำคัญคือ

1. การปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์นั้นจำเป็นต้องทำให้มีระบบการศึกษาในเชิงสร้างสรรค์
2. ระบบการบริหารอาจปิดกั้นการสอนในเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ไม่สามารถที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้ ดังนั้นผู้บริหาร นักวิชาการ และศิลปิน จะต้องมีความเข้าใจที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาด้วยการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจร่วมกัน
3. ปัญหาในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์และการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ การถูกปิดกั้นโอกาสในการเข้าถึงความคิดสร้างสรรค์ โดยไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกัน
4. การสอนความคิดสร้างสรรค์นั้นในสหรัฐอเมริกาได้สอนครูให้รู้จักวิธีการสอนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

5. การมีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกัน เช่นการนำศิลปินมืออาชีพเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อให้ข้อคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ในการนำเรื่องความคิดสร้างสรรค์ไปสู่การปฏิบัติ

6. ต้องนำพิพิธภัณฑ์ และองค์กรต่างๆ ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้หลากหลายมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

Mr. Mark Windale

ประเด็นการนำเสนอ

“การนำเรื่องการสร้างสรรค์ทางด้านวิทยาศาสตร์สู่ห้องเรียน”
(Creative Science in Schools)

สาระของการนำเสนอ

จากประเด็นนำเสนอสรุปสาระได้ดังนี้

1. วิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างกว้างขวาง แต่ครูส่วนหนึ่งมองว่าวิทยาศาสตร์เป็นแค่ความรู้หน่วยเดียว วัตถุประสงค์หลักของการสอนจึงเป็นการสอนเพื่อการสอบ ไม่นำเรื่องความคิดสร้างสรรค์เข้าไว้ในหลักสูตร ในการสอนวิทยาศาสตร์มีหลายวิธีที่จะประยุกต์การเชื่อมระหว่างทฤษฎีและการส่งเสริมการเรียนรู้ ครูควรวางระบบ

และกำหนดเงื่อนไขให้มีการเรียนอย่างสร้างสรรค์ด้วยการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นออกมาให้มากที่สุด

2. การสอนสร้างสรรค์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน วิธีการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้นทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่

2.1 บทบาทสมมุติ

2.2 ใช้การละครเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ

2.3 ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม สนับสนุนให้นักเรียนทำวิจัยในชั้นเรียน

2.4 จัดเวทีการนำเสนอผลงาน เช่นเดียวกับการนำเสนอผลงานของนักวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้รวมถึงการจัดทำโปสเตอร์ ประชาสัมพันธ์งาน และการจัดสัมนา นิทรรศการ

2.5 จัดรายการ “พบนักวิทยาศาสตร์” อันเป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก และเห็นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งได้มีการฝึกงานและร่วมงานกับนักวิทยาศาสตร์เหล่านี้

3. ครู เป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ การคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงต้องดำเนินการโดย

3.1 จัดอบรม จัดประชุมปฏิบัติการแก่ครู ให้มีความรู้ที่ถูกต้อง

3.2 ผลิตเอกสารการสอน คู่มือ เกมส์ เพื่อใช้ในการสอนเชิงสร้างสรรค์

3.3 เน้นความร่วมมือกันระหว่างครูและศิษย์ร่วมวางแผน และสร้างผลงานร่วมกัน จากการทำครูและผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันนี้จะนำมาซึ่งรูปแบบวิธีการสอนวิทยาศาสตร์แบบใหม่ ซึ่งนอกจากจะทำให้การเรียนวิทยาศาสตร์ในห้องเรียนไม่น่าเบื่อหน่ายแล้ว ยังจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม รู้จักการสื่อสารระหว่างกัน รู้จักกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการค้นคว้าและการนำเสนอ มีการเรียนรู้โดยนำของจริงมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และประการสำคัญทำให้ผู้เรียนวิทยาศาสตร์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์ที่สามารถช่วยภาวะทุกข์ยากของสังคม และประชาชนในโลก

ตัวอย่างการสอนวิทยาศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ ก็คือ โครงการนอทเทินไอซ์แลนด์ ที่ครูวิทยาศาสตร์ให้เด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาค้นหาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ด้านพลังงานน้ำ เพื่อช่วยประชาชนของประเทศเนปาล ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร คนเหล่านี้จบการศึกษาระดับประถม ดังนั้นการหาความรู้เพิ่มเติม จึงต้องเป็นเวลากลางคืนเลิกจากการทำงานในทุ่งนาในเวลากลางวัน แต่ชาวบ้านกลุ่มนี้มีปัญหาเรื่องไฟฟ้า ดังนั้นจึงต้องคิดค้นเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่ให้แสงสว่างแบบพกพาที่สามารถทนสภาพอากาศและสภาพแวดล้อมของประเทศให้แก่ชาวบ้านกลุ่มนี้ นักเรียนวิทยาศาสตร์กับครูจึงร่วมกันคิดค้นประดิษฐ์ผลงานเพื่อช่วยให้ประชาชนในแถบเทือกเขาของเนปาลได้มีโอกาสเรียนหนังสือ ผลงานการคิดค้นได้ผล และถูกนำไปใช้แล้วอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าการคิดสร้างสรรค์นั้นมีคุณค่านอกจากจะก่อประโยชน์ให้แก่ตัวผู้เรียนแล้วยังก่อประโยชน์แก่สังคมทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติอีกด้วย

นางสาวปาริชาติ จีวิวัฒนภรณ์

ประเด็นการนำเสนอ

“การใช้ศิลปะการละครเพื่อสังคม” (Creative Education : Drama Education and Social Inclusion)

สาระของการนำเสนอ

จากการนำเสนอสรุปสาระได้ดังนี้

1. ละครเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์มากกว่า 2,000 ปี มีความสำคัญในฐานะเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของมนุษย์
2. ละครปัจจุบันมี 3 ลักษณะ ได้แก่
 - 2.1 ละครเวที เน้นการแสดงเพื่อผู้ชม
 - 2.2 ละครเพื่อการศึกษา เน้นในเรื่องของการให้การศึกษา มีรูปแบบที่เรียบง่าย
 - 2.3 ละครสร้างสรรค์เป็นรูปแบบของการเล่นสมมุติที่ผ่านกระบวนการวางแผนให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้ร่วมกิจกรรม ละครสร้างสรรค์มีคุณค่าในการเน้นความสุขให้เกิดขึ้น

ในตัวเด็ก เกิดการเรียนรู้ทางปัญญา จุดประกายความคิดใหม่ๆ ให้แก่ชีวิต ฝึกให้รู้จักคิดแบบมีวิจารณ์ญาณและสร้างสรรค์ “การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์” ในแบบของละครสร้างสรรค์เป็นวิธีการที่สอดคล้องต่อธรรมชาติของการเรียนรู้ในมนุษย์ทุกผู้ทุกวัย เป้าหมายการเรียนรู้มีอยู่ 3 ประการ ได้แก่

2.3.1 การเพิ่มพูนความรู้หรือประเด็นความคิดใหม่ เช่นความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือปรัชญา เป็นต้น

2.3.2 การเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการละครให้เกิดจินตนาการ สามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้

2.3.3 เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองโดยผ่านกระบวนการทางการละคร เช่น เรียนรู้เรื่องลักษณะนิสัย และศักยภาพของตนเอง เป็นต้น

ในเรื่องการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ การละครมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนทุกวัยได้พัฒนาการเรียนรู้ เข้าใจสภาพความเป็นจริง และปัญหาในสังคม มีมุมมองที่แตกต่างต่อสภาพปัญหา เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาคนให้สมบูรณ์ อีกทั้งยังเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความสามารถหรือปัญญาของมนุษย์ทั้ง 8 ด้าน อันได้แก่ 1) ตรรกะและคณิตศาสตร์ 2) ภาษา 3) ดนตรี 4) มิติสัมพันธ์ 5) การเคลื่อนไหว 6) การเข้าใจผู้อื่น 7) การเข้าใจตนเอง และ 8) การเข้าใจธรรมชาติ อีกด้วย

ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์**ประเด็นการนำเสนอ**

“กีฬากับการสร้างสรรค์ในสถานศึกษา” (Sport and creativity in schools)

สาระของการนำเสนอ

จากประเด็นการนำเสนอสรุปสาระได้ดังนี้

1. พลศึกษาและกีฬาเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มนุษย์พัฒนาตนเองให้เกิดความสมดุลทางสังคม
2. การศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตจะต้องให้ความสำคัญกับการกีฬาและการพลศึกษาให้มากยิ่งขึ้นในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนามนุษย์
3. ปัจจุบันไทยให้ความสำคัญยิ่งกับเรื่อง
 - 3.1 พลศึกษา
 - 3.2 สุขศึกษา
 - 3.3 นันทนาการ

ดังจะเห็นได้ว่าในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นสาระการเรียนรู้ 1 ใน 8 กลุ่ม ซึ่งประกอบไปด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ

การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งได้ส่งเสริมการออกกำลังกายของนักเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นพื้นฐานทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ด้านกีฬาในสถานศึกษา

4. ปฏิญญาสากลว่าด้วยการพลศึกษาของประเทศสมาชิกองค์การยูเนสโก ซึ่งได้ประชุมเมื่อปี ค.ศ. 1999 ณ ประเทศอูรุกวัย ได้ขอให้ประเทศสมาชิกให้ความสำคัญกับการละเล่นที่บ้าน และกีฬาที่บ้าน โดยขอให้นำกีฬาที่บ้านเข้าไปบรรจุไว้ในการแข่งขันกีฬาทุกประเภท

กรณีนี้กีฬาที่บ้านของไทยได้แก่ มวยไทย และตะกร้อได้รับการยอมรับและเผยแพร่ไปทั่วโลก โดยเฉพาะมวยไทยนั้นในยุโรปได้รับความสนใจ และมีสถานที่สอนมวยไทยอยู่เป็นจำนวนมาก

5. ประเทศไทยให้ความสำคัญสูงในเรื่องดังต่อไปนี้

5.1 ผู้สูงอายุกับการกีฬา โดยการสนับสนุนให้ออกกำลังกายด้วยการเล่นโยคะ การเดิน ซึ่งไม่ต้องใช้ความคล่องแคล่วมากนัก

5.2 ผู้พิการ ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้เล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอและส่งผู้พิการไปแข่งขันกีฬาในต่างประเทศประสบความสำเร็จได้รับรางวัลที่ 1 ประเภทกรีฑามากที่สุด รองลงมาได้แก่กีฬายาน้ำ

5.3 กิจกรรมนันทนาการในประเทศไทย ได้แก่ วิชาลูกเสือ เนตรนารี และ ยุวกาชาด ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในเรื่องการพัฒนาชุมชน การทำประโยชน์ให้แก่สังคม รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของตนเอง พร้อมไปกับการออกกำลังกายกลางแจ้งที่

ทำให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง

5.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สตรีมีบทบาทในการกีฬามากขึ้น ดังจะเห็นได้จากในคณะกรรมการโอลิมปิกมีสตรีเป็นคณะกรรมการอยู่หลายท่านและในวงการกีฬาของประเทศไทยก็มีนักกีฬาสตรีที่มีชื่อเสียงหลายคน รวมทั้งในกลุ่มของผู้ตัดสินก็มีผู้ตัดสินที่เป็นสตรีด้วยเช่นกัน

สรุปได้ว่าการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการกีฬาและพลศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

อภิปรายซักถาม

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร่วมประสานความคิดเห็น โดยสรุป ดังนี้

1. สังคมไทยมีผู้มีความคิดสร้างสรรค์อยู่มาก แต่ถูกกดดันด้วยเงื่อนไขในเรื่องค่านิยม อาทิ เด็กๆ ต้องการงานศิลปะอยากเล่นกีฬา ดนตรี แต่พ่อ - แม่ ผู้ปกครองจำกัดเวลาด้วยการให้ท่องหนังสือ บางโรงเรียนต้องการทำกิจกรรมที่แปลกออกไปแต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากผิดระเบียบของทางราชการ ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ถูกจำกัดและถูกทำลายไปโดยปริยาย ดังนั้นจึงเสนอให้ภาครัฐเปิดโอกาสสนับสนุนให้ผู้ทำงานสร้างสรรค์มีโอกาสทำงานของตนเองได้อย่างเต็มที่

2. ในวงการของพลศึกษาและการกีฬานั้นยังขาดเรื่องความคิดสร้างสรรค์อยู่มาก ในการปฏิรูปการศึกษา ควรคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย
3. กระทรวงศึกษาธิการควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจังในการอบรมครูเพื่อให้มีความเข้าใจอย่างถูกต้องในการดำเนินงานเรื่อง “ความคิดสร้างสรรค์” การศึกษาเชิงสร้างสรรค์
4. ควรมีการบูรณาการวิชาดนตรีกับวิชาภาษาไทยเพื่อเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถออกเสียงอักขระอย่างถูกต้อง

สรุปผลและปิดการประชุม

ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ ประธานการประชุม ได้สรุปสาระจากการประชุม ดังนี้

1. การจัดการศึกษาของไทย ควรให้ความสำคัญกับเรื่องการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรมอย่างจริงจัง
2. ควรมีการฝึกอบรม “ครู” ซึ่งเป็นผู้นำทฤษฎีไปปฏิบัติให้เข้าใจถ่องแท้ถึงความหมาย รูปแบบ วิธีการ การจัดการการเรียนการสอนในเรื่องการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ พลศึกษา กีฬา และนันทนาการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานของความสำเร็จให้เกิดขึ้นในโรงเรียน โดยเฉพาะในเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้

3. ควรมีการจัดทำโครงการนำร่องเพื่อพัฒนารูปแบบและเทคนิคที่นำไปปฏิบัติได้สำหรับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในสถานศึกษาทุกระดับ เพื่อนำผลไปพัฒนาการจัดรูปแบบการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์ ทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้านต่างๆ รวมทั้งการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ อันได้แก่ ศิลปิน นักวิทยาศาสตร์ ผู้ทำงานด้านวัฒนธรรม และผู้ประกอบการด้านการศึกษาอื่นๆ ให้ทำงานร่วมกันได้อย่างแท้จริงทั้งในการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

4. หน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินการด้านการศึกษาต้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจังในเรื่องวิชาการและงบประมาณ รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้ทุกหน่วยของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นรูปธรรม

จากนั้น ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ ได้กล่าวขอบคุณวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุมอีกครั้งหนึ่ง และกล่าวปิดประชุม

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร. รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

บรรณาธิการ

นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล

ผู้จัดทำรายงาน

นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล

นายถวัลย์ มาศจรัส

นางกัลยานี ปฏิมาพรเทพ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : กลุ่มงานศิลปะและวัฒนธรรม

ผู้อำนวยการ นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล

คณะทำงาน นายถวัลย์ มาศจรัส

นางสาวสายวรุณ บุญคง

นางกัลยานี ปฏิมาพรเทพ

นางสาววัลภา เล็กวัฒนานนท์

ผู้ประสานงานจัดพิมพ์ นางกัลยานี ปฏิมาพรเทพ

ผู้จัดพิมพ์ต้นฉบับ นางสาวบุศรา บุญเกิด

ပတ်စပို့ကိတ်ကတ်

Handwriting practice lines with various colored arrows (green, red, blue) indicating stroke direction.

รายงาน

การประชุมการศึกษาเชิงสร้างสรรค์

Handwriting practice lines with colored arrows indicating stroke direction.

เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรของชาติให้คุ้มค่า
หากท่านไม่ใช้หนังสือเล่มนี้แล้ว
โปรดมอบให้ผู้อื่นนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

370.118 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ส 691 ร รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่อง

การศึกษาเชิงสร้างสรรค์ กรุงเทพมหานคร : สกศ., 2545.

36 หน้า

ISBN 974-241-397-5

1. การศึกษาเชิงสร้างสรรค์ 2. ชื่อเรื่อง

รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่อง การศึกษาเชิงสร้างสรรค์

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 101 /2545

พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2545

จำนวน 1,000 เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่ กลุ่มงานศิลปะและวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ถนนสุขุวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 0-2669-7735, 0-2668-7123 ต่อ 2215, 2216

โทรสาร 0-2668-7275

Web Site : <http://www.onec.go.th>

สำนักพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์

296 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 40 ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

โทร. 0-2433-0026-7, 0-2433-8586

โทรสาร 0-2433-8587

รายงานการประชุมทางวิชาการ

เรื่อง

การศึกษาเชิงสร้างสรรค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรื

๑ คำนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้ของบุคคล และการเรียนรู้ของสังคม กระบวนการเรียนรู้ของบุคคล จะประสบผลสำเร็จได้เมื่อการเรียนรู้นั้นเป็นเรื่องของการรู้จักคิด สร้างสรรค์ และจินตนาการ การจัดการเรียนรู้ให้บังเกิดแก่ ผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง เกิด ความเชื่อมั่น สนใจใฝ่รู้ สามารถคิดวิเคราะห์ หาเหตุผลสืบค้น หาความจริงของชีวิต สามารถเจริญเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ รู้ฉลาดเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ของโลก

การประชุมทางวิชาการ เรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์” (Creative Education) ในครั้งนี้เป็นความร่วมมือระหว่าง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และบริติช เคานซิล วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ที่ทำงานในเรื่องนี้ได้นำเสนอแนวทางและ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของสหราชอาณาจักร ซึ่งได้ค้น พบว่าความเป็นเลิศในโรงเรียนที่มุ่งเน้นเฉพาะความสามารถใน การอ่าน เขียน และคำนวณนั้น ไม่ใช่คำตอบที่ถูกต้องที่สุดของ

ระบบการศึกษาที่กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม อันได้แก่ รูปแบบของการศึกษาที่ช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้ เกิดขึ้นและแสดงออกได้เต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนเข้าใจชีวิต เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม รู้วิธีแก้ไขปัญหาให้ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตน ถือว่าเป็นการสร้างกระบวนการ เรียนรู้ที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน การศึกษาเชิงสร้างสรรค์เป็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จะสร้างความสมดุลระหว่างหลักสูตรของ โรงเรียน วิธีการเรียนการสอน การประเมิน การเชื่อมโยง ระหว่างสถาบันการศึกษากับแหล่งความรู้อื่นๆ รวมทั้งการอบรม และพัฒนาครู ซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญในการจัดกระบวนการ ศึกษาเชิงสร้างสรรค์ให้สัมฤทธิ์ผล

การประชุมครั้งนี้ได้รับเกียรติบรรยายและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์จากนักวิชาการศึกษาที่สำคัญจากสหราชอาณาจักร และประเทศไทย คือ ศาสตราจารย์ เคน โรบินสัน ประธาน คณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติด้านการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ และเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผู้จัดทำรายงานเรื่อง “All Our Futures : Creativity, Culture and Education” และเน้นเรื่อง “การศึกษา เชิงสร้างสรรค์” (Creative Education) เป็นยุทธศาสตร์แห่งชาติ ในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ บรรยายทางไกลผ่านระบบ วิดิทัศน์ในหัวข้อเรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์” รวมทั้งนักการ

รายงาน

การประชุมการศึกษาเชิงสร้างสรรค์

ศึกษาของสหราชอาณาจักรที่ได้้นำแนวคิดเรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์” ไปใช้จนประสบความสำเร็จ

การประชุมทางวิชาการครั้งนี้ได้รับความสนใจจากผู้บริหาร นักวิชาการศึกษา ครู และผู้ทำงานด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษา และการกีฬา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องที่ทำงาน ด้านนโยบายและปฏิบัติเป็นจำนวนมาก สำนักงาน ฯ จึงได้จัดทำสรุปรายงานการประชุมวิชาการเรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์” ขึ้น เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้นี้ให้แพร่หลายกว้างขวาง อันจะเป็นประโยชน์แก่การทำงานในเรื่องการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติขอขอบคุณ บริติช เคานซิล ที่ทำให้การประชุมวันนี้สัมฤทธิ์ผล และขอขอบคุณ วิทยากรทั้งจากสหราชอาณาจักรและจากประเทศไทย รวมทั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสาระจากการประชุมจะเป็นประโยชน์ในการทำงานด้านการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้ อันเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดแก่ ผู้เรียนอย่างแท้จริงในวงการศึกษาไทยต่อไป

๕๐ ๖๖ —
๖

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

มกราคม 2545

สารบัญ

- คำนำ

- บทนำ..... 1

- กล่าวต้อนรับและเปิดการประชุม..... 2

- การบรรยายพิเศษ..... 3

- การเสวนาเรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์
ด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ และพลศึกษา”.....16

- อภิปรายซักถาม.....25

- สรุปผลและปิดการประชุม..... 26

สารบัญ

● คำนำ	
● บทนำ.....	1
● กล่าวต้อนรับและเปิดการประชุม.....	2
● การบรรยายพิเศษ.....	3
● การเสวนาเรื่อง “การศึกษาเชิงสร้างสรรค์ ด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ และพลศึกษา”.....	16
● อภิปรายซักถาม.....	25
● สรุปผลและปิดการประชุม.....	26